

Kinderlijk taalgebruik in woonzorgcentra tast zelfbeeld senioren aan

30/08/2014 om 03:00 door GLYNIS PROCUREUR

De waardigheid van ouderen wordt aangetast door hen toe te spreken als kleuters. Foto: Hollandse Hoogte

‘Kom, we gaan een liedje zingen en daarna een beetje rusten.’ Nee, dit is geen doorsnee gesprek met een kleuter, wel met een senior in een Vlaams woonzorgcentrum. ‘Secondary baby talk’ heet het, en we doen het allemaal, zo blijkt uit een onderzoek. Problematisch, want het kinderlijke taalgebruik is slecht voor het zelfbeeld van ouderen. Maar de meesten durven dat niet te zeggen.

U doet het niet bewust, maar als u tegen een oudere spreekt, doet u dat vaak zoals u tegen een kleuter zou spreken. Niet alleen praten we trager en luider, onze intonatie gaat ook de hoogte in. Woorden zoals ‘hé’, ‘kom’ en ‘allez’ worden in elke zin gebruikt. En ook al spreken we maar tegen één persoon, toch gaan we vaak de meervoudsvorm ‘we’ hanteren. ‘Allez, we gaan nog eens een liedje zingen hé.’

Elderspeak heet dat, of ‘secondary baby talk’. In Vlaamse woonzorgcentra wordt het blijkbaar vaak gebruikt, zo blijkt uit de masterproef van Evelien Verstraeten (KU Leuven). De eerste in zijn soort, en al meteen werd de studie genomineerd voor de shortlist van de Vlaamse Scriptieprijs.

'Er heersen bepaalde stereotiepen over ouderen en onbewust stemmen we ons taalgebruik daarop af', zegt Verstraeten. *Alle senioren zijn slechthorend* is er een van. Natuurlijk zijn er die niet alles goed verstaan. Maar als je tegen een normaal horende senior heel luid en traag praat, komt dat zeer bevreemdend over. Logisch dus ook dat ouderen zich in hun zelfbeeld aangetast voelen als er op die manier tegen hen gesproken wordt.'

Voor de studie analyseerde Verstraeten urenlange gesprekken die vijf hulpverleners van het woonzorgcentrum Heilig Hart in Grimbergen hadden opgenomen tijdens hun werkuren. 'vrijwel meteen viel op dat ze ouderen met we aanspreken, ook al gaat het maar om één persoon. Dat klinkt heel betuttelend. Bijvoorbeeld: *We gaan slapen, hé*. Met die aanspreking geeft de zender van de boodschap aan dat de ontvanger niet zelfstandig kan handelen.

Er werden ook opvallend weinig waarom-vragen gesteld en vooral eenvoudige ja- neenvragen. De zinnen waren ook heel kort. En dat slaat nergens op. Het is niet omdat iemand grijze haren heeft, dat hij of zij plots geen langere zinnen meer kan begrijpen. Integendeel. Onderzoek heeft uitgewezen dat senioren korte verwoordingen vaak moeilijker kunnen interpreteren.

Afhankelijke positie

Dementerenden worden zelfs lastig en verzetten zich tegen zo'n manier van spreken. Anderen voelen zich erdoor bedreigd maar durven niets te zeggen omdat ze in een afhankelijke positie zitten. Ze moeten tenslotte worden verzorgd.

Hoewel Verstraeten het onderzoek op kleine schaal heeft gevoerd, kan het een aanzet zijn om nieuwe communicatiestrategieën uit te werken, zegt ze.

In de opleidingen van hulpverleners kan zo'n strategie aangeleerd worden. Daarbij is het vooral belangrijk om de waardigheid van de oudere te respecteren. Ouderen hechten veel belang aan respect voor hun identiteit. Een twintiger die hen met een troetelnaam aanspreekt, getuigt van weinig eerbied.